

Újra és újra az eszembe jut, ha valaki 70 évet megélt, s utána távozik, tulajdonképpen mennyire természetes – lehetne. De nem az. Az öröklét esélye egyenlő a nullával, mégis, miért ne élhetne még éveken, évtizedeken át, akit becsülnek, akitől tanulni lehet, akit szeretettel követnének még a tanítványai? Ahogy a gratulációkba foglalt pár szóval szokás mondani: „bis hundert und zwanzig”!

Mindössze tizenhárom hónap van köztünk, ő ennyivel idősebb, de soha nem hittem, hogy előttem megy el. Különösen azután, hogy jó tizenhárom éve a Város- és Faluvédők Szövetsége Országos Találkozójára, Debrecenbe autózva együtt szenvedtünk balesetet, s – csodák csodája – mindketten életben maradtunk. 2015 nyarán, már nem tudtuk felköszönteni egymást azon az augusztusi napon – újjászületésünk évfordulóján.

Sokszor, sokat dolgoztunk együtt, barátok voltunk. Néha úgy éreztem, lehetnének akár testvérek is. Nem tudok higgadtan írni róla, személyes emlékek villannak fel.

Háromszor vettünk részt együtt az *Europa Nostra* konferenciáján. Megcsodáltuk, mi mindent tesznek más országokban épített örökségük megőrzéséért, jó karban tartásáért. Jártunk a norvégiai Bergenben, a hollandiai Maastrichtban és Nápolyban. Ez utóbbi helyszínen törött lábbal, frissen gipszelve, mankóval totyogtam. Gábor segített, így nem vette észre, amikor egy férfi a robogóján mellé hajtott, letépte a vállán lógó fényképezőgépet és továbbrobogott. Elkésérítette a dolog, de beletörődött, megőrizte a nyugalmát. Érzékeny, de béketűrő ember volt, csendesesen viselte a megpróbáltatásokat.

Láttam, milyen következetesen, pontosan lejegyzí, számon tartja publikációit, előadásait. Amikor rákérdeztem, elmondta, újra és újra megpályázza a „halhatatlanok” közé kerülést, az MTA-tagságot. Ez sajnos nem sikerült. Mégis, röviddel a halála előtt a Széchenyi István által életre hívott intézmény méltó módon fejezte ki elismerését és nagyrabecsülését: Az 1960-ban alapított Akadémiai Díj egyik 2015. évi díjazottja Winkler Gábor volt. A kiemelkedő tudományos munkásság elismerését jelentő kitüntetést Lovász László elnök adta át az Akadémia 186. közgyűlésének első napján, 2015. május 4-én. Az indoklás szerint az építészettörténet, az urbanisztika, a műemlékvédelem és az építészeti tervezés területén kifejtett sikeres és eredményes szakmai, oktatói és kutatói tevékenységért, a 19. század építészetének kutatása területén végzett iskolateremtő munkásságért és a nemzetközileg is elismert életművéért. Winkler Gábor szíve 15 nappal később, három nappal a 74. születésnapja után, 2015. május 19-én reggel 9-kor megállt.

Nehéz beszélnem, írnom róla. Mások a hivatalos szavak, és más, amit az ember közeli kedves rokonról, barátról ír, mond. A hivatalos életút a világhálóról is elérhető. Winkler Gábor 1995-től a soproni, 2003-tól a győri egyetem tanszékvezető egyetemi tanára volt, Pápa főépítésze, a Magyar Tudományos Akadémia Építészettörténeti és Elméleti Bizottságának tagja, 2000-től 2006-ig elnöke. A műemlékesek nagy nemzetközi szervezete, az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottságának elnöke, 1993 és 2011 között pedig – kétszer négy évre újraválasztva – a hágai székhelyű, az épített és természeti örökség

megőrzését ösztönző, a sikeres projekteket díjakkal is népszerűsítő páneurópai szervezet, az *Europa Nostra* tanácstagja. Az *Europa Nostra*-díj 1979 óta létező, megbecsült elismerés kontinensünkön. A magyarországi települések változó számú, körülbelül 250 falu és város civil szervezeteit tömörítő Város- és Faluvédők Szövetsége 1986 óta működik *Hungaria Nostra* néven. 1991 óta hivatalosan is tagja a nagy európai szervezetnek. Winkler Gábor a magyar tagozat alelnöke volt, a felvételt követően ő képviselt bennünket a nemzetközi szervezetben – magára vállalva az épített örökség védelméért tenni kész magyarországi civilek, városvédők „külsőit”. Sokszor előfordult, hogy – más forrás nem lévén – saját költségén utazott a nemzetközi tanácskozásokra.

Az *Europa Nostra* Tanácsának tagjaként, s azután is, hogy választott tisztsége két négyéves ciklus után nem volt megújítható, ő véleményezte a Magyarországról benyújtott pályázatokat, értékelté őket, lobbizott értük. Számos *Europa Nostra* díjas, követésre ösztönző, példa értékű hazai ügy neki köszönheti a nemzetközi elismerést. Pontosabban neki köszönhette volna, ha egyáltalán az érintettek tudomására jut Gábor eredményes lobbitevékenysége. Az elnyert díjak hírére már nem mi, hanem az akkor még változó neven létező Műemlékvédelmi Hivatal tette közzé. A díjazottak megérdemelték az elismerést, ehhez kétség nem fér. De jó, ha tudja e sorok olvasója, hogy Európa országaiból százával érkeztek, érkeznek a díjra érdemes pályázatok. Évről évre sokan szállnak versenybe a rangot jelentő elismerésért, s nehéz egy-egy ügyet sikerre vinni az erős nemzetközi mezőnyben. Nem tudhatták a pártfogoltak, mennyit köszönhetnek Winklernek, milyen sikeresen, mennyire jól képviselte ügyüket. A *példa ereje* című (a Budapesti Városvédő Egyesület gondozásában megjelent) könyvben megtekinthetők a díjazott „projektek”. Winkler Gábor végtelenül szerény volt, sohasem hangsúlyozta saját érdemeit. Szerényen mosolyogva, elismerést nem várva végezte áldozatos munkáját külföldön és itthon egyaránt.

Könyveket, tudományos értekezéseket, újságcikkeket írt, tudományos konferenciák állandó meghívottja és előadója volt, műemlékes tervek zsűrijében dolgozott, a kis- és nagyközönség egyaránt számíthatott rá. Hitele volt Győr városában, ahol lakott, Pápán, ahol főépítésként dolgozott, Sopronban, ahol az egyetemi ifjúságot ragadta magával óriási tudása, előadói és kitűnő kapcsolatteremtő képessége. Az ország számos településén népszerűsítette, támogatta a műemlékvédelem, a város- és faluvédelem ügyét. Nem is tudom, hogyan lesz ezután nélküle?

Sokfelé jártunk együtt, ő mutatta meg nekem a gyárvárosi lakótelepet Győrben, Pápa új utcabútorait... Hosszan csatázott a győri Frigyes-laktanya együttesének megőrzéséért, a Schlichter-villáért, sorolhatnám a példákat. Szívesen támogattam ezekben a küzdelmekben az akkor még rendelkezésemre álló képernyős, televíziós megjelenés biztosításával. Többször meggyőződhettem arról, milyen jól sikerült annak az öreg háznak a felújítása, ami a soproni belváros legkellemesebb, lehangulatossabb négycsillagos vendégház épülete lett Wollner Szálló néven – Winkler tervei nyomán.

Kapott elismerést a civil szervezetektől, vagy azok előterjesztésének eredményeként (Podmaniczky-díj, Hild János-emlékérem, Kós Károly-díj), és állami kitüntetések

is (Ybl Miklós-díj, a Forster Gyula-díj, Széchenyi-díj). Az utolsó pillanatban érkezett a tudományos élet elismerése, az Akadémiai Díj. Talán minden hivatalos elismerésnél többet jelent azonban az a kitüntető figyelem és szeretet, ami felé irányult kollégái, tanítványai, a műemlékek, városok és falvak védelme iránt elkötelezettek részéről. Felnéztek rá fiatalok és idősök egyaránt.

Winkler Gábor csendben ment el, ahogy élt. Szerettem, szeretttük, becsültük sokan.

Nagyon hiányzol, Gábor! Megőrizzük az emlékedet, és a tudást, amit tőled kaptunk, megpróbáljuk a továbbiakban is Magyarország egyre nehezebb helyzetben lévő épített örökségének védelme, megóvása és helyreállítása érdekében hasznosítani.

Pápa, Korvin utca (Winkler Gábor rajza)